במדינה

מרבד הדמים

הטייס התקרב לג'וני, מאלף גן־החיות של תל־אביב, רזה, בעל עיני תכלת ושער מלבין והצביע על מכונית הדלק. „הוא הסתתר מתחת למכונית כאשר ברח מן האוירון," הודיע לו.

ואז החל חיפוש קפדני בכל שטח שדה־התעופה לוד. חיפשו במוסכים, מתחת ל־אוירונים החונים, בין ערימות החפצים, בחדרי המכס והמנהלה, אולם את הנמלט אי אפשר היה למצוא.

לבסוף הופיע ג'וני כשבידו... קוף קטן, בהיר־פרוה. „מצאתי אותו!" — הכריז במבטאו הגרמני בקול מלא גאוה בהצ־ביעו על הקוף. „עכשיו נקח אותו ה־ביתה, לגן החיות."

היה זה אחד משבעים הקופים ממין ריזוס שיצאו לפני שבוע בדרכם מקלקו־טה לגן החיות של בוסטון. הם הוכנסו קבוצות קבוצות לכלובים מיוחדים ל־אוירון, ועל כל כלוב הודבקו פתקים ה־נושאים הוראות לטיפול בדרך. במה להא־כילם, מהי דרגת החום הדרושה, איך לש־מור על נקיונם וכו'. דבר אחד בלבד היה חסר בפתקים: אסור לטוס יותר מדי ג־בוה.

ג'ינג'י הולך הביתה הכל הלך ל־מישרים, עד אשר הגיע המטוס לשמי סעו־דיה, והגביה טוס. הקופים שלא היו רגי־

הקוף „ג'ינג'י"
דבר אחד חסר בפתקה...

לים ללחץ אטמוספרי כה נמוך נפגעו קשה. ובנחות המטוס בלוד, נתברר כי הקופים מתו בדרך.

כלובי המתים נפתחו, ופתאום קפץ מתוכם קוף אחד. היה זה היחידי מכל מטען הכלוב ששרד בחיים. מבלי להזד־קק לסולם או לדלתות, ברח הקוף מן האוירון ואי־אפשר היה למצאו עד אשר באו ג'וני ושאר עוזריו מגן החיות.

לעת ערב הובא קוף שני, שברח אף הוא מן האוירון בחסות המהומה, והוכנס לכלוב הגדול של גן־החיות, יחד עם 30 בני משפחה דיירי המקום.

צלקת על האף

ב־ 20.11.49 נדם קול האלחוטאי של הדקוטה של חברת התעופה „אירו הולנד".

למחרת השתרעה על פני העתונות ה־עולמית כותרת גדולה המודיעה כי המ־טוס שהוביל 27 ילדים יהודים ושלוש אח־יות מצפון אפריקה למחנה ההכשרה של עלית־הנוער בנורבגיה נעדר.

שעות ספורות אחרי כן נמצא האוי־רון בהרי נורבגיה, קרוב לשדה התעופה אשר בו היה צריך לנחות, מרוסק לח־לוטין. ליד השלד השרוף נמצא ילד — הניצול היחיד מהאסון.

בהתחלת שבוע זה, עמד אותו ילד, יצחק אלאל בן ה־13, עם צלקת גדולה על אפו — מזכרת מהתאונה — יחד עם הוריו ואחותו הקטנה שעלו לפני חדשים אחדים ממרוקו, בפתח ביתו החדש.

היה זה אחד מ־50 הצריפים שנשלחו לארץ כמצבת־זכרון לחללי התאונה על ידי איגודי הפועלים בנורבגיה.

יצחק, שנשאל לאחר התאונה מה רצו־גו להיות בחיים וענה „טייס", מתחיל עתה בצעדיו הראשונים כתושב ישוב חקלאי.

איש נמשה מתוך המים

שמונה שעות אחרי שהאניה „מסדה" טבעה בליל־אביב אפל במימי איטליה („ה־עולם הזה" 651), הרגישו הניצולים בסיר־תם הקטנה כי גוש שחור צף במים. בהת־קרבם ראו שזהו אורי פרוסקואר, מהנדס שני, ששחה כל אותו לילה אפל במים הקרים. במצב של אפיסת כוחות נמשך לתוך הסירה. התוצאה: סדק בלב, פגיעה בריאה.

לאורי היתה זאת הטביעה החמישית ב־23 שנות חייו. מאז עלה לראשונה על סיפון אניה נורבגית, בהיותו בן 13, טבעו תחתיו 4 אניות. בפעם הרביעית ניצל ב־מימי המזרח הרחוק ע"י היפאנים, שהח־זיקוהו כשבוי־מלחמה עד סוף מלחמת־ה־עולם השניה. בסך הכל היתה לו, לצעיר החיפני שבא מגרמניה בגיל 5, קאריירה מגוונת למדי בים.

שתי קורבטות למכירה. טבי־עתה של „מסדה" סיימה את תולדותיה של האניה הראשונה בעולם שעובדיה היו חברי קואופרטיב. מהפכה זו לא עוררה אהדה בלב חברות־הימאות בעולם (וגם לא של חברות־הימאות הישראליות). אולם הניצולים לא התיאשו: האניה היתה מבו־טחת בסכום של 20.000 לירות שטרלינג במטבע בריטי חפשי, ובסכום זה אפשר לרכוש אניה אחרת. החברה שילמה את המגיע, וביום בהיר אחד הפליג אורי פרוס־קואר לגינואה כדי להעביר ארצה אניה של 850 טון (להעברת מטען ו־12 נוס־עים) שחבריו שמו עליה עין.

משהגיע לאיטליה מצא אורי הזדמנות טובה עוד יותר. הציעו לו למכירה שתי אניות, לשעבר קורבטות (אניות־מלחמה קטנות) של הצי הבריטי, שהותאמו לצרכי הצי המסחרי. האניות היו חדשות (נבנו ב־1943), מהירות, כ"א מהן בת 580 טון, ואפשר להעסיק בהן 32 עובדים. המחיר היה 35.000 לי"ש — אולם גם לזה מצא אורי, בהתלהבותו, תרופה. מיליונר איטלקי, ש־רעיון הימאות הקואופרטיבית מצא חן בעיניו, הציע להשתתף בעסק.

אורי ברקיע השביעי: שתי קורבטות (שאפשר להתאימן בקלות, בשעת חירום לתפקידן המלחמתי המקורי), משיכת הש־קעה זרה לארץ, מקום עבודה ל־32 איש. ונוסף לכל: אורי השיג גם מטען למסע ראשון ששכרו היה צריך להשתלם בדו־לרים.

והנה בא מברק קצר מישראל: חזור מיד.

„פרחה כמוך..." מה קרה? ה־אוצר גילה שיש לניצולי „מסדה" 20,000 לי"ש באנגליה, והחזקת הון בחו"ל היא עבירה פלילית. רמז מי שרמז: אם רו־צים אתם לקבל את הדביזים (דמי הביטוח), מוטב שתיכנסו בשותפות של 50% עם חברת „שוהם" (השייכת לממשלה והמש־תתפת בועדה המחלקת דביזים לימאות). אחרת — תצטרכו לקחת לירות ישרא־ליות ולהגיד שלום לכל החלומות על רכישת אניה אחרת...

יצחק אלאל ומשפחתו
במקום השמים, כפר יונה

הקואופרטיב ניסה להתמרד, אך חיש מהר הבין שאין טעם להתנגדות. במדינה של חברות מונופוליסטיות לא נשאר עוד מקום לקואופרטיב חפשי. הוא נכנס ל־מו"מ. „שוהם" הציעה לרכוש את האניה הדנית „יאפוס", ספינה ישנה (נבנתה ב־1921) בת 850 טון, מצוידת במנוע דיזל (שאין בשבילו מומחים בארץ) והעולה ב־35.000 לירות, (מחירן של שתי הקור־בטות שהוצעו באיטליה). בסך הכל תע־סיק אניה זו רק 14 עובדים.

10 שנים בים ו־5 טביעות לא הכשי־רו את אורי פרוסקואר לתנאים השוררים במדינת ישראל. הוא התחצף. כשהעז לר־מוז כי הקואופרטיב ירצה לשלוח רואה־השבון מוסמך כדי לבדוק את חשבונות „שוהם" (שקיבלה לידיה את ההנהלה ה־מסחרית) התרתח אחד המנהלים וצעק: „לא ננהל מו"מ עם פרחח!" הוא הראה לאורי את הדלת.

„עד עכשיו השתמטת..." אח־רי ש„התפוטר" משרותו בים נתברר כי אורי לא מילא עדיין את שרותו הלאומי. שרות באנית סוחר בשתי מלחמות (+ 5 טביעות וסדק בלב) אינו נחשב לשרות לאומר בישראל (בניגוד לבריטניה, שם נחשב שרות בצי הסוחר כשווה לשרות בצבא). ניתן לו צו־תנועה למחנה הגיוס.

„עד עכשו השתמטת," קיבל את פניו סמל, „עתה הגיע תורך, חביבי..."

„ברוך הבא..."

ישראל רבינוביץ, עולה חדש, הסתכל במבוכה בשלושת שלטי הענק, הקוראים לו באותיות של קידוש־לבנה „ברוך הבא". באותו רגע עטו עליו 3 משלחות — מש־טרת החופים והגבולות, פקחי אגף הפיקוח וסתם בלשים לעשרות...

„ברוך הבא" קוראים 3 שלטי ענק — הכתובים באותיות קידוש לבנה לעולה החדש היורד מהאניה בנמלה של חיפה. אפס, מהרגע שרגלו נוגעת בקרקע הר־ציף עטים עליו 3 „משלחות מלאכי רעים" -- דהיינו משטרת החופים והגבולות, פק־חי אגף הפיקוח וסתם בלשים ושוטרי חרש לעשרות — והעולה המסכן שוב רואה ב„ברוך הבא" גדול המידות לעג לרש אם לא פיתיון אכזרי...

יחס אדיב ומנומס... הנה, כי כן, אולם הנוסעים מס' 3, (יחס אדיב ומנומס לתיירים, חוזרים ו... יוצאים) נראה בעיני רבים מן העולים — כמקום בלתי־נעים ביותר. שוטרים רצים אנה ואנה, קצינים ממטירים פקודות, פקידים מרחרחים במז־וודות והופכים וחוזרים והופכים בחפצים אי־שיים בחיפושים אחרי „השוק השחור": צנצנת ריבה, המובאת ע"י העולה, והעולה בכמה אוקיות על מכסת המזון המותרת, נקניק, אכול למחצה, קופסת שומן, חתיכת בשר משומר, שקיק סוכר.

כמה אחוזים של אי־חוקיות. לפני כחודש בוצעה החרמה בין עולי הא־ניה הטורקית „בונטז". הענין עורר סערה בציבור, נשמעו הצטדקויות, הובטח כי הדבר לא יישנה, ודובר משרד האספקה והקיצוב הודיעו אף במסיבת עתונאים בירושלים כי ההחרמות שבוצעו לא היו חוקיות במ־אה אחוז (בכמה כן?).

נקניק ובכי. בימים האחרונים שוב הגיעה אניה שהיתה, לדעת המשטרה וה־פיקוח, „אנית שוק שחור". הכוונה ל„פרו־טיאה" שהביאה על סיפונה 1105 עולים מפולין. והמחזה הידוע נשנה. אולם הנוס־עים מס' 3 דמה ל„שדה קרב". מצרכי מזון התגוללו על הרצפה, העולים נאחזו בנקניק, בבשר, בסוכר, ובחמאה, בשיניים ובצי־פרניים. נשים התפרצו בבכי היסטרי. חלק מהעולים שחזו „בקבלת הפנים" מעל סי־פון האניה סרבו לרדת. הורדת העולים נמשכה מ־7 בבוקר עד... 10 בלילה.

מספורי העולים מסתבר כי איש לא טרח להזהירם שאין להכניס מזון בכמויות בלתי מוגבלות לארץ. כמה מהם השקיעו את פרוטותיהם האחרונות במצרכי מזון. בא־

יצרן־סרטים עמרם עמאר
יותר מדי ספרדים...

ניה עצמה, קנו העולים מזונות בלמעלה מ־20.000 דולר...

המשטרה טוענת שישנה כאן קנוניה בין העולים ובין כנופיית ספסרים בגינואה, העוסקת בטרנסקציות מעין אלה. האמת היא, למרות הידיעות שבידי המשטרה, כי העולים קונים בפולניה את המזון תמורת דולרים, אותם אין הם רשאים להוציא משם. זהו רכושם היחיד.

אגב: גם ברוסיה הסוביטית מותר לו לאדם למכור את מזונו האישי, ואין הדבר בגדר פעולה אסורה של שוק שחור.

80% ספרדים

„אינני יכול להציג את הסרט שלכם", אמר בשבוע שעבר מנהל אחד מבתי הקול־נוע בתל־אביב ליגאל כספי, מנהל חברת הסרטים הירושלמית „עצמאות".

„הסיבה היא", הסביר המנהל „שבסרט „הפוגה" · משתתפים כשמונים אחוז ספר־דים".

בעל אותו בית קולנוע הוא ספרדי.

זהו אחד המכשולים הרבים שנתקלו בהם מפיקי הסרט העלילתי הראשון הדובר עברית. חלומו ומעשה ידיו של איש אחד: עמרם עמאר, צלם סרטים, בן 41, יליד מרוקו ובעל ותק של עשרים וחמש שנה במקצועו. בארץ יושב מר עמאר שנתים. השנה הראשונה עברה עליו בשכנוע בעלי הון להשקיע את הכספים הדרושים ליצור הסרט. הוא הצליח לשבות את לבו של יגאל כספי, תושב ירושלים ויחד הם יסדו את חברת „עצמאות". כספי מצדו שכנע כמה ידידים שישתתפו בהשקעה. הם הסכי־מו. כאשר נדרשו לשלם את הסכומים שהתחיבו עליהם — השתמטו. כספי ועמאר נשארו בודדים במערכה.

— מלחמה ל„הפוגה". לא היה זה הנסיון הראשון לסובב בארץ סרט עב־רי קולני עלילתי. כל ההתחלות הקודמות לא הגיעו לידי סיום. אולם איש הסרטים הלבבי, המקריח, קטן הקומה ורחב הכ־תפים ידע את מלאכתו על בוריה. עמאר החליט להוכיח לכל שבארץ אפשר לסובב סרטים במחיר ההולם את תנאיה אם ישנה ידיעה מספקת במקצוע. הוא נטל על עצמו את עיבודו הסופי של התסריט, ביום הסרט וצילומו, הפיקוח על ההקלטה וארגון הע־בודה כולה. מחוסר כסף לא היתה אפשרות לשלם לשחקנים משכורת; הובטח להם חלק ברווחים, אם יהיו. משתתפי הסרט היו כולם חובבים חסרי נסיון משחקי וכפי הנראה גם חסרי כשרון. אולם אירע גם שאיש לא פילל לו: הסרט הושלם (ראה מדור „קולנוע").

לכאורה היה זה נצחון גדול לעמאר. אולם צרותיו לא נסתיימו: בעלי בתי־הקולנוע הציגו לו תנאים דראקוניים ממש. בעוד שסרט אמריקאי קוצר את חלק הארי מהכנסות הקופה, הסכימו בתי הקולנוע לתת עבור „הפוגה" רק את מחצית הכנסות הקופה, וזה בתנאי שאלף הלירות הראשונות תכנסנה לכיסו של בעל הקונוע בכל מקרה.